

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Валерій Байдулін,
молодший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійно-технічної
освіти НАПН України*

В умовах реформування системи освіти в Україні особливу увагу має бути приділено проблемі, пов'язаній з прагненням сучасної молоді знайти своє місце у суспільних процесах, які вимагають одночасно високого рівня загальної підготовки і ґрунтовних знань в обраній сфері професійної діяльності. У сучасному суспільстві молодь не може успішно реалізувати свої соціально-професійні прагнення без сприяння інститутів системи освіти. Таким чином, одним із пріоритетних завдань сучасної системи професійного консультування є організація роботи з молоддю.

Сучасність вимагає посилення уваги до поєднання загальноосвітньої і професійної підготовки, упровадження найсучасніших технологій, зокрема нанотехнологій. Новітні технології визначають успіх якості професійно-технічної освіти. Підготовка конкурентоспроможних на ринку праці робітників залежить від володіння ними прогресивними виробничими технологіями, вміння виконувати роботи з використанням новітніх матеріалів, інструментів, обладнання та пристроїв.

Невизначеність подальшої кар'єри випускників загальноосвітніх шкіл, професійних училищ, вищих навчальних закладів визначає необхідність спеціального професійного консультування для визначення професійних інтересів, подальшого професійного становлення та реалізації потенційних можливостей.

Проведення профконсультаційної роботи з молоддю, відповідно до потреб особистості, виробництва та ринку праці, є одним з важливих напрямів роботи консультантів з професійної кар'єри. Консультації з

професійної кар'єри являють собою професіональне інформування – отримання інформації про професії; професіональну консультативну допомогу у виборі професії з урахуванням індивідуальних особливостей; професійну адаптацію – допомогу особистостям у входженні до нових умов праці та соціального оточення. Консультанти з професійної кар'єри здійснюють просвітницьку, інформаційну та соціальну допомогу шляхом надання послуг про спектр професій та варіанти їх отримання. Основними напрямками цієї роботи, перш за все, має бути знайомство з ринком праці, з основними професіями; з навчальними закладами регіону; виховання у молоді навичок до самовизначення.

Необхідно зазначити, що якісне проведення цієї роботи, передусім, потребує створення відповідного інформаційного простору, наповнення його змісту, надання якісних різноманітних консультативних послуг та застосування новітніх форм роботи. У широкому сенсі – це створення системи суспільного та педагогічного впливу на молодь з метою підготовки до вибору свого шляху, системи заходів по виявленню мотивів вибору професії, визначенню інтересів, обов'язків та самооцінки професійної придатності особистості.

Методами такої роботи є: анкетування; соціологічні дослідження; тестування (традиційне та комп'ютерне); інтерактивне спілкування; інформаційні зустрічі з представниками навчальних закладів та підприємств та ін.

Ця діяльність може здійснюватись у форматі консультативних бюро, консультативних пунктів з надання інформаційної підтримки молоді представниками служб-партнерів; створення банків даних нормативних, законодавчих, тематичних тощо); здійснення інформаційної підтримки окремих категорій молоді (вихованців шкіл-інтернатів, творчо обдарованої молоді із обмеженими фізичними можливостями); проведення спільних акцій з представниками інфраструктури населених пунктів та органів місцевого самоврядування, інформаційних марафонів; розроблення імідж-проектів

щодо соціалізації молоді, що підвищують мотивацію до праці, надання адресної психологічної допомоги у виборі шляху до професії, навчання основним принципам будови професійної кар'єри та навичкам поведінки на ринку праці.

Актуальним та інноваційним є створення терміналів із професійного консультування. Вони являють собою Інтернет-портали, доступ до яких здійснюється через спеціальні електронні пристрої (тач-скрини). Їх зміст може складатися з тематичних блоків таких, як: «Де отримати професію», «Де працювати», «Служба зайнятості для тебе» тощо. Головною перевагою таких терміналів є те, що інформація в них не є статичною. Наприклад, систематично оновлюється інформація довідників навчальних закладів та базових центрів зайнятості, інформація щодо актуальності професій за попередній період у конкретному регіоні, рейтинг пропозицій роботи, анонси інформаційних заходів. За допомогою таких терміналів можна дізнатися про зміст та особливості майже всіх професій і спеціальностей, а також про те, чи користується той чи інший фах попитом на ринку праці. Ознайомлення з професіограмами різних професій сформує уявлення про майбутню спеціальність. Засвоєння користувачем структури професії, яка лежить в основі професіограми, стане у майбутньому основою для самостійного здобуття інформації.

Розвиток соціального партнерства на засадах програмно-цільового підходу, шляхом побудови блоків та модулів значно активізує діяльність з професійного консультування. Кожний модуль являє собою самостійну тематичну одиницю, що має певну мету і складається з окремих заходів, різноманітних за формою та методикою проведення (тренінгів, дискусій, зустрічей тощо), але об'єднаних загальною метою.

Застосування тренінгів, орієнтованих на застосуванні активних методів групової роботи з метою соціалізації особистості, побудованих на принципах активності, відкритості, партнерстві, дає можливість вирішувати завдання, пов'язані з професійним вибором.

Отже, наразі, консультування з професійної кар'єри має здійснюватись із використанням усієї можливої інформації з широкого загалу галузевих та міжгалузевих баз даних психологічного, юридичного, медичного характеру, інноваційними формами і методами, з активним застосуванням сучасних інформаційних технологій, що сприятиме життєвому самовизначенню та успішному професійному вибору суб'єкта консультування.